

INVENTAR SPISA SAMOSTANA KLARISA SV. NIKOLE U ZADRU

Stanko Josip ŠKUNCA
Pula

UDK (083.82):271(297.5-Zadar) Sv. Nikola
Stručni rad

Primljeno: 8. XII. 2006.

U Državnom arhivu u Zadru nalazi se popis starih pergamena i listina samostana klarisa sv. Nikole u Zadru koje su tamo donesene vjerojatno nakon ukinuća samostana. Popis na talijanskom jeziku napravljen je negdje u 19. st. držeći se pretežno kronološkog reda. U novije vrijeme prepisao ga je franjevac dr. sc. Atanazije Matanić, zacijelo s nakanom da ga objavi, ali ga je u tome spriječila nagla smrt (2004.). Autor ga je našao u njegovoj pisanoj ostavštini i odlučio prevesti na hrvatski te objaviti, jer pruža dragocjene podatke ne samo o tom samostanu, nego i o povijesti grada Zadra. Tekst je numerirao, opremio bilješkama, ispravio kronološki redosljed, a svoje sitne nadopune, radi lakšeg pregleda, stavio u kurziv. Prije donošenja inventara spisa autor je dao kraći povijesni pregled ove ustanove. Nakon inventara slijedi nekoliko kronoloških zapisa i dostupnih statističkih podataka. U dodatku donosi s latinskog preveden Izvještaj apostolske vizitacije samostana biskupa Augustina Valiera iz godine 1579. u kojem, između ostalog, nalazimo i popis dragocjenosti crkve sv. Nikole.*

**S. Niccolo` fino al 1409. Archivio storico presso l' i.r. Luogotenenza Dalmata. Sastavljač inventara je u početku mislio napraviti popis do mletačke okupacije Zadra, ali ga je sam ili ga je netko drugi dalje popunjavao.*

Ključne riječi: *Zadar, samostan sv. Nikole, klarise.*

KRATKI POVIJESNI PREGLED SAMOSTANA

Prema Franji Račkome prvotnu crkvu sv. Nikole uz zapadne zidine Zadra dali su sagraditi 1042. godine, kao svoju zadužbinu, ban i carski *protospatarij* Stjepan i žena mu Marija te je obilato opskrbili namještajem, svetim posuđem i ruhom i predali je svom duhovnom ocu Trasonu, opatu samostana svetog Krševana. Uz crkvu su sagradili stan (*cella*) za manji broj monaha.¹ Dakle, to je bila filijala opatije sv. Krševana u Zadru. U dokumentima se ovaj lokalitet u Zadru – *territorium sancti Nicolai* – prvi put spominje 1167. godine.²

¹ Franjo RAČKI, *Documenta historiae Chroaticae*, JAZU, Zagreb, 1877., str. 46; Carlo Federico BIANCHI, *Zara cristiana*, I, Zadar, 1877., str. 401.

² Tadija SMIČIKLAS, *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, III, Zagreb, 1905., str. 309.

U Zadru je negdje postojao samostan benediktinki, osim onog sv. Marije, koji je srušen za križarskog osvajanja 1202. godine. Zbog toga im monasi sv. Krševana ustupiše svoju filijalu sv. Nikole. Koludrice sv. Benedikta tu se spominju prvi put 1229. godine. Te je, naime, godine opatica Gaja u ime svoje i svojih brojnih sestara izdala potvrdu da je od nekog Jurka primila 12 perpera kao otkupninu za njihovu sluškinju Milu, koju je Jurko oženio.³

Prema staroj tradiciji⁴ sv. Franjo Asiški je prigodom svog boravka u Zadru, 1212. ili 1220. godine, čudesno ozdravio opaticu sv. Nikole, a to bi mogla biti s. Marija de Sloradis, koja se spominje u dokumentu iz 1218. godine.⁵ Navodno su već tada ove benediktinke naumile prigrliti franjevački ideal po uzoru sv. Klare. Valja imati na umu da je u to doba Crkva odobravala prihvaćanje strožeg redovničkog pravila. O vremenu kad su redovnice u samostanu sv. Nikole prihvatile ideal sv. Klare, postoje dva različita mišljenja. To se svakako nije moglo dogoditi u vrijeme nadbiskupa Ivana Veniera (1218.–1238.) koji nije volio franjevce, nego u doba jednog od njegovog nasljednika, a svakako za nadbiskupa Lovre Periandra (1249.–1287.), velikog prijatelja franjevac. Franjevac Benvenut Rode drži da su koludrice sv. Nikole 1244. godine prigrlile ideal sv. Klare,⁶ što bi se uklapalo u naš dokument ovdje (br. 3), prema kojemu papa Inocent IV. god. 1245. povjerava franjevcima duhovno vodstvo *duvna* sv. Nikole. One se tada još zovu monahinje sv. Damjana, po kući matici u Asizu, gdje je još živjela sv. Klara (umrla 1253.). Da je između samostana sv. Nikole i franjevac u Zadru već postojala uska suradnja, potvrđuje i dokument iz 1249. godine prema kome koludrice sv. Nikole fratrima ustupaju dio svoga vrta (oko 644 m²) za izgradnju njihova samostana.⁷ No,

³ T. SMIČIKLAS, *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, II, Zagreb, 1904., str. 114; Ivan OSTOJIĆ, *Benediktinci u Hrvatskoj*, sv. II, Split, 1964., str. 86.

⁴ G. A. BOMMAN, *Storia civile ed ecclesiastica della Dalmazia, Croazia e Bosna*, Venezia, 1775., I. lib. 6; Stanko Josip ŠKUNCA, *Povijesni pregled Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri*, Pula – Zadar, 2006., str. 9.

⁵ I. OSTOJIĆ, nav. dj., str. 88.

⁶ Benvenut RODE, *De antiquitate Provinciae Sclavoniae OFM nunc Dalmatiae*, *Archivum franciscanum historiae*, I, fasc. IV, 1908., str. 508.

⁷ B. RODE, nav. dj., str. 510. Evo tog spisa u prijevodu: «U ime vječnoga Boga, amen. Godine od utjelovljenja našega Gospodina Isusa Krista tisuću dvjesto četrdeset devete, mjeseca kolovoza šestog dana, indikcije sedme, u Zadru. U prisustvu i svjedočanstvom onih čija su imena niže potpisana, Dabrica, opatica samostana sv. Nikole u Zadru sa svojim nasljednicama, voljom i pristankom njezinih ovdje prisutnih sestara, i spontano, slobodno i nepridržano izraženim pristankom prečasnog oca i gospodina Lovre, milošću Božjom izabranog (nadbiskupa) zadarskog i ovdje prisutnog, predala je maloj braći Sv. Frane u Zadru neki vrt od istog samostana koji u dužini ima 22 koraka, a po širini 13 (643,5 mkv). Zbog ove pobožne donacije ili ustupanja spomenuta opatica i sestre u zamjenu su primile drugi vrt uz njihov samostan, kako one same priznaju, odričući se radi veće čvrstoće svakoga prava koji su imale ili bi ubuduće mogle imati. Za trajnu čvrstoću ovoga spomenuti izabrani (nadbiskup) odlučio je da ovaj dokument pojača snagom svoga pečata. Ovo je izvršeno i potvrđeno pred pozvanim i zamoljenim svjedocima: Homobonom, priorom Sv. Mihovila na Otoku (*de Scopulo*), Martinussijem, sinom pok. kneza Volcinje, i Makom Akontanom. *Bilježnički znak*: Ja, Petar Scandolarius, prezbiter Sv. Apolinara u Zadru, bilježnik, zamoljen da budem nazočan gore

prema nekim autorima sestre sv. Nikole tek su 1260. godine preuzele pravilo sv. Klare. Tako je držao D. Farlati,⁸ a u novije vrijeme franjevac Ante Matijević dokazujući krivu dataciju nekih pergamena.⁹ To bi proizlazilo i iz činjenice da se te godine nadbiskup Pariandro odriče jurisdikcije nad duvnama sv. Nikole i predaje ih na upravljanje provincijalu iz susjednog samostana sv. Frane (br. 7). Iz brojnih papinskih bula vidimo da je otada samostan sv. Nikole u gradu uživao ugled i naklonost rimskih papa.

Budući da su koludrice odsada trebale njegovati franjevački ideal siromaštva, nastalo je pitanje njihova uzdržavanja i posjeda od kojega su živjele. Tu su se, kao i kod muške franjevačke grane, oblikovala dva različita gledišta. Jedni su htjeli da koludrice žive od milodara i ručnog rada, a drugi da i dalje zadrže svoja imanja stavivši ih pod zaštitu i pravno vlasništvo Sv. Stolice. Papa Urban IV. (1261.–1264.) prihvatio je ovo drugo gledište pa u pismu od 1262. god. poziva zadarski kler da zaštite imanja koludrica sv. Nikole (br. 11). Naime, neki ugledni Zadrani, «brinući se» za franjevačku opservanciju klarisa, stali su otimati njihova dobra, a duvnama davati mrvice (br. 16).

Spomenimo i posebnu naklonost prema zadarskim klarisama pape Nikole IV. (1288.–1292.), franjevca Jeronima Mascija koji je, prije nego je postao general Reda, kardinal i papa, bio gvardijan i provincijal u samostanu sv. Frane te vršio duhovnu jurisdikciju nad ovim samostanom. Postavši papom, oslobađa ove sestre crkvenih davanja i udjeljuje oproste posjetiteljima njihove crkve (br. 30–32). Slične im je privilegije davao i papa Bonifacije VIII. (1294.–1303.) i pozvao ih da glede siromaštva žive po uputama Urbana IV. (br. 33 i 35).

Osim jagme za njihovim imanjima, koludrice su doživljavale pritiske i od samih papinskih legata i sakupljača crkvene desetine, iako su ih pape uvijek toga oslobađali. Tako ih je papinski legat Bertrand Rotondi 1328. god. izopćio iz Crkve jer nisu platile desetinu, iako su se za njih zauzimali zadarski knez Andrija Bazilije i drugi ugledni građani (br. 41). Teško je vjerovati da su one bile u izopćenju sve do god. 1337., kad je papa Benedikt XII. naredio zadarskom nadbiskupu Nikoli de Matapharisu da s 38 koludrica skine crkvenu kaznu (br. 43).

Kad su 1409. god. Mlečani zauzeli Zadar, koludrice sv. Nikole, čiji je samostan bio na samim zidinama grada, bile su pod posebnim nadzorom i brigom *Serenissime*. Kad su ih i kasnije neki uznemirivali zbog nedavanja desetine, god. 1472. sam dužd uzme ih u zaštitu navodeći da su duvne siromašne jer su im imanja opustošili Turci (br. 52–54). Godine 1519. samostan je poduzeo izgradnju crkvenog zvonika (br. 55).

U XVI. i XVII. stoljeću Turci su na vrhuncu svoje moći. Godine 1539. njihova flota doplovi do Boke Kotorske i zauzme Hercegovinu. Mlečani se u Dalmaciji stanu

spomenutom (činu) i po nalogu spomenutog izabranog (nadbiskupa) zapisah, popunih i potvrdih i običajenim znakom obilježih.» (Prema B. RODE, nav. dj., str. 511, original ovog spisa nalazi se u arhivu samostanu sv. Frane u Zadru, no, nema ga u objavljenom popisu).

⁸ Daniel FARLATI, *Illyricum sacrum*, V, Venezia, 1775., str. 79–80.

⁹ Ante MATIJEVIĆ, O nekim poveljama pogriješno datiranim u Smičiklasovu zborniku, *Vjesnik Kraljevskeg državnog arhiva u Zagrebu*, VII, str. 11–26; Samostan sv. Frane u Zadru, *Zbornik*, 1980., str. 283.

pripremati za obranu. Tako je samostan sv. Nikole u Zadru pretvoren u gradsku utvrdu, a 63 časne sestre bile su privremeno smještene u kući mons. Grizogona Gvidovića kod Sv. Ivana «in Pusterla». Tu je kuću crkveni prelat bio ostavio franjevačkim trećoredicama (*pizzochere*) da bi ondje sagradile samostan (br. 60). Kuća je bila pretijesna za tolike klarise. Nastao je problem i kako ih prehraniti. Zato kapetan Mora, general Toma Mocenigo odobrava od državnih zaliha 12 *stara žita* za gladne sestre (br. 56). Kako se nije vidio kraj rata i kada bi se sestre mogle vratiti u svoj samostan, one stanu od države tražiti odštetu i misliti na izgradnju novog samostana. Posebna je komisija (Jakov Neptunino, Dujam Cedolini i Toma Madina) učinila procjenu štete fonda samostana i zaključila da samostan vrijedi 1.590 dukata, a crkva s namještajem 5.669 dukata (br. 57). Samostan je bio toliko devastiran da su vlasti iskoristile njegov građevinski materijal (cigle, kupe, tavele) i za to duvnama platile 2.090 lira (br. 59).

Mletačke su vlasti htjele što bezbolnije riješiti problem samostana i duvna sv. Nikole te ih odluče preseliti u Veneciju, na otok Giudecu i tu im sagraditi samostan. Stoga dužd naređuje poreznoj upravi u Cresu da godišnje izdvaja 200 dukata za kupovinu fonda i izgradnju njihova samostana (br. 58–59). Iz dokumenata se daje zaključiti da je novac izdvajan od 1541. do 1551. godine, kad dužd Stefano Tiepolo urgira kod generala kapetana Mor, kako bi sestrama udovoljio i dao ostatak novca za samostan (br. 62). Nije se zadarskim koludricama išlo u Veneciju pa su tražile rješenje da ostanu u Zadru. God. 1506. gđa. Margarita Dviković de Grisogono oporučno je ostavila svoju kuću, vrt i imanje franjevačkim trećoredicama (*pizzochere*). Kako do 1542. god. oporuka nije bila realizirana, koludrice se sv. Nikole obrate izvršiteljima oporuke s molbom da bi ta dobra ustupili njima da tu sagrade novi samostan. Povjerenici oporuke pozitivno odgovore na ovu molbu s opaskom ako to odobri Sv. Stolica i vlada, te ako se plan ostvari u roku od dvije godine (br. 60). Izgleda da od ovoga nije bilo ništa.

Neke sestre, osobito one starije, bile su u vrijeme rata otputovale u Veneciju i bile smještene u ubožnici sv. Antuna, a druge su ostale u Zadru. Godine 1552. provincijal franjevačke provincije sv. Antuna u Veneciji daje odobrenje da tri zadarske klarise, koje su već 1539. god. bile došle u Veneciju, a sada su u osamdesetim godinama, smiju i dalje ostati u ubožnici sv. Antuna jer bi im u tim godinama put morem bio pretežak (br. 63). Iz toga bi se moglo zaključiti da im je tada samostan bio bar donekle osposobljen. Godine 1550. spominju se kao povjerenice i upraviteljice ubožnice (hospitola) sv. Bernardina u Zadru opatica sv. Marije i opatica sv. Nikole (br. 61). Na temelju dokumenata vidimo da se u periodu od 1556. do 1566. god. odvijala intenzivna obnova samostana sv. Nikole (br. 64–65). Godine 1568. papa Pijo V. (1566.–1572.), koji je zaključio Tridentinski koncil, oduzima redovnicima jurisdikciju nad koludricama i povjerava ih dijecezanskim biskupima (br. 66).

Nakon pobjede kršćanske mornarice nad Turcima kod Lepanta 1571. godine Venecija se ponadala da će moći povratiti svoje posjede na Mediteranu. S tom svrhom pripremala se za rat s Turskom. Samostan sv. Nikole uz zidine opet je postao bastion za obranu. Uza nj je opet nanesena zemlja i kamenje radi zaštite od topništva, a radi toga je

dio zdanja srušen, a dio pretvoren u magazin ratnog materijala. Zauzimanjem administratora nadbiskupije, mons. Marka Loredana, inače ninskog biskupa, sestre su privremeno smještene u samostan benediktinki sv. Marije, ali se pokazalo da im je tu pretijesno, a osim toga radi se o dva različita reda i discipline. Stoga se od dužda i vlasti traži pomoć kako da se riješi ovaj problem (br. 68). Sestre sv. Klare su sada smještene u jednu kuću obitelji Fanfogna u blizini crkve sv. Mihovila, gdje se zacijelo nije mogao primjereno provoditi redovnički život (br. 69).

Nakon sklopljenog mira s Turskom 1573. godine život na mletačkim područjima stao se normalizirati, pa su poduzete mjere oko uređenja i obnove samostana sv. Nikole u koji su se sestre ubrzo vratile. Godine 1579. Zadarsku nadbiskupiju pohodio je poznati vizitator Dalmacije i Istre, mons. Augustin Valier, veronski biskup, koji je imao zadaću obnoviti crkvenu disciplinu. Tom prilikom pohodio je i samostan sv. Nikole gdje nalazi 18 koludrica. U to vrijeme samostan je imao 150 dukata godišnjeg prihoda. Iz njegova izvještaja vidi se da u samostanu vlada primjerena redovnička disciplina i da redovnice žive franjevačko siromaštvo (vidi u dodatku ovdje). Desetak godina kasnije (1590.) zadarski nadbiskup Marcantun Venerius nakon pohoda samostana naređuje sestrama neke mjere koje će ih bolje zaštititi od vanjskog svijeta (br. 71).

U XVII. i XVIII. st. samostan je polako slabio u svakom pogledu izgubivši materijalnu osnovu za uzdržavanje. Ratovi su dobro rasklimali zdanja, a obnove su bile samo zakrpe. Godine 1696. državni inspektor javnih radova Alessio de Rossi službeno daje izjavu o rasklimanosti i opasnosti rušenja kapele Presvetog sakramenta i ostatka crkve (br. 74). Nadbiskupi su ishodili od Sv. Stolice pokoji privilegij za crkvu, primjerice privilegirani oltar na kojem se služila Misa za pokojne 1717. godine da bi se potpomoglo obnovu crkve, ali su to bile nedovoljne mjere. (br. 75–76). Godine 1748. srušila se kupola zvonika i temeljito uništila krov crkve i samostana. Nakon toga stanje je bilo takvo da se planiralo neposredno demoliranje crkve, što ipak nije učinjeno odmah (kronološki zapisi ovdje), nego tek 1760. godine. Opet su se poduzimali neki kozmetički zahvati koji nisu mogli spasiti drevni samostan. On je, kao i mletačka država, bio na izdisaju. Mirom u Campoformiju 1797. god. ukinuta je država Venecija, a njezini posjedi na Jadranu pripali su Austriji. Već iduće, 1798. godine dokinut je samostan sv. Nikole, a četiri preostale duvne prešle su u samostan sv. Marije ponijevši sa sobom pokretninu i vrijedne umjetničke dragocjenosti.¹⁰ Na temelju inventara, sastavljena u doba vizitatora Valiera, moglo bi se ustanoviti koje su dragocjenosti u današnjem crkvenom muzeju pripadale samostanu sv. Nikole. Pergamene i ostali spisi samostana završili su u pokrajinskom, danas Državnom arhivu.

Zgradu je zauzela najprije austrijska, a zatim francuska vojska. Trobrodna crkva sv. Nikole bila je barbarski preuređena za vojarnu i magazine i kao takva služila je do novijih vremena. Tek joj je u naše vrijeme iznutra vraćen izgled crkve, ali nije vraćena negdašnjoj funkciji.

¹⁰ I. OSTOJČIĆ, nav. dj., str. 90.

INVENTAR SPISA SAMOSTANA SV. NIKOLE

1. 25. III. 1244. – Papa Inocent IV. (1243.–1254.) piše opatu Sv. Damjana i Ticiju Magnu da su neki građani Zadra, potaknuti od zadarskog kneza, oružjem napali samostan sv. Nikole ili Sv. Klaru¹¹ i, razbivši vrata, odnijeli zalihe žita i učinili druge štete. Traži da se podigne proces i da ih se kazni. Dano u Lateranu osmog dana travanjских Kalenda, prve godine pontifikata (br. 21).

2. 4. IV. 1245. – Papa Inocent IV. naređuje zadarskom nadbiskupu¹² da digne ekskomunikaciju udarenu protiv samostana sv. Nikole, inače će narediti biskupu Poreča¹³ da on stvar riješi. Lion, drugog dana od travanjских Nona, treće godine pontifikata.

3. 12. VII. (10. VI.) 1245. – Papa Inocent IV. povjerava maloj braći (*franjevcima*) duhovno vodstvo koludrica sv. Damjana. Lion, četvrtog dana srpanjskih Ida. Kopija učinjena u Bolonji 1290. god. Ind. III. 7. listopada (br. 60).

4. (bez datuma) Nadbiskup Lovro *Pariander* (1249.–1287.) podjeljuje oprost od 40 dana za smrtne grijehе i četvrtinu lakih grijehа onima koji svojom milostinjom pomognu izgradnju samostana koludrica sv. Damjana u Sv. Nikoli (br. 25).

5. 1249. Akt kojim se opatica odriče svoje službe.

6. 7. III, 1260. Ind. III. u Zadru. Nadbiskup Lovro *Periander* odvaja samostan sv. Nikole od svoje i kaptolske jurisdikcije.

7. 20. VI. 1260. – Papa Aleksandar IV. (1254.–1261.) naređuje maloj braći da koludricama sv. Damjana u Sv. Nikoli slave sv. Misu i dijele sakramente (br. 22). Anagni 12 dana od srpanjskih Kalenda. Kopija sačinjena po nalogu zadarskog nadbiskupa 6. IV. 1261. Ind. III. (br. 55). Jednaka (br. 62), osim što je dekret upućen osorskom biskupu i njegovom vikaru (br. 44).

¹¹ Vjerojatno se u originalnom spisu ne spominje Klara kao svetica, jer je ona umrla 1253., a svetom ju je proglasio papa Aleksandar IV. 1255. Klarise su se u prvo vrijeme zvale koludrice sv. Damjana, po njihovom prvom samostanu u Asizu.

¹² Ne znamo koji je zadarski nadbiskup ekskomunicirao koludrice sv. Damjana, je li Ivan Venerije (1218.–1238.), koji nije volio franjevce, ili njegov nasljednik nepoznata imena 1246.).

¹³ Porečki biskup Pagano (1243.–1246.).

8. 20. VI. 1260. – Papa Aleksandar IV. preporučuje koludrice sv. Damjana zadarskom nadbiskupu i kaptolu. Anagni, XII. dana od srpanjskih Kalenda, šeste godine pontifikata.

9. 20. VI. 1260. – Papa Aleksandar IV. objavljuje da koludricama sv. Damjana u Sv. Nikoli ne može suditi nijedan legat, ako mu papinsko pismo ne daje tu ovlast. Anagni XII. dana od srpanjskih Kalenda. Šeste godine pontifikata.

10. 20. VI. 1260. – Papa Aleksandar IV. izjavljuje da je kroz 40 godina primao od samostana sv. Nikole, reda sv. Damjana prilog od jedne libre voska. Dano u Anagniju XII. dana od srpanjskih Kalenda. Šeste godine pontifikata.

11. 27. III. 1262. – Papa Urban IV. (1261.–1264.) piše kleru Zadra da se pobrine za čuvanje posjeda samostana sv. Nikole, gdje stanuju koludrice sv. Damjana. Viterbo VI. dana od travanjskih Kalenda, prve godine pontificata.

12. Kopija gornjeg pisma pape Urbana IV. (br. 16).

13. 28. III. 1262. *Papa* Urban IV. naređuje vikaru provincije Sklavonije¹⁴ i gvardijanu zadarskih franjevacu da odrede četiri fratra koji će posluživati crkvu sv. Nikole, koludrica sv. Damjana, kako je bio odredio papa Aleksandar IV. Viterbo, V. dana od travanjskih Kalenda, prve godine pontifikata. (br. 29).

14. 26. III. 1262. – Papa Urban IV. dopušta koludricama sv. Damjana u Sv. Nikoli da mogu primiti do 100 libara od onih koji tako hoće podmiriti kamate, otimačine, zle stečevine ili dobiti oslobođenje od (*privatnih*) zavjeta. Viterbo, VII. dana od travanjskih Kalenda, prve godine pontifikata.

15. 27. III. 1262. – Papa Urban IV. potvrđuje sve privilegije dane od papa i vladara koje je do tada uživao samostan sv. Nikole. Viterbo, VI. dana od travanjskih Kalenda, prve godine pontifikata.

16. 27. III. 1262. – Papa Urban IV. piše zadarskom kleru da se zauzme za koludrice sv. Damjana sprječavajući da njihova dobra budu nepravedno otimana ili od

¹⁴ «Vikar Provincije Sklavonije» – Hrvatska provincija sv. Serafina, osnovana vjerojatno 1227., imala je sjedište u Zadru i pripadali su joj gotovo svi samostani na moru, iako je pravno obuhvaćala područje od Jadrana do Save. Od 1393. zove se Dalmatinska provincija sv. Jeronima. U vremenu o kome je riječ provincijal joj je bio bl. Bonagracija Tielci (1260.–1272.), koji je 1279. postao general Reda. Budući da je kao provincijal bio često u diplomatskim misijama, zamjenjivao ga je nama nepoznati «vikar Provincije».

drugih zaposjednuta. Viterbo VI. dana od travanjских Kalenda, 1. god. pontif. (br. 59)
Drugu je kopiju dao napraviti zadarski nadbiskup *Lovro Periander*.

17. 20. IV. 1262. – Stjepan, biskup grada Preneste¹⁵ dozvoljava koludricama u Sv. Nikoli da za vrijeme obnavljanja crkve i samostana tamo mogu ući nadbiskup, mala braća, knez, prokurator i rodbina koludrica, da im dadu savjete. Viterbo, XII. dana od svibanjskih Kalenda. Godine prve pontifikata pape Urbana.

18. 21. IV. 1262. – Stjepan, prenestinski biskup dopušta da u samostan sv. Nikole koludricama sv. Damjana mogu ući dvaput godišnje jedan liječnik i medicinar (minister sanguinis), ali da se unutra ne smiju duže zadržati. Viterbo, XI. dana od svibanjskih Kalenda, prve godine pontifikata pape Urbana.

19. 21. IV. 1262. – Stjepan, biskup grada Preneste dopušta koludricama sv. Damjana da njihov magazin može imati jedna vanjska vrata da bi se kroz njih mogao unositi (*gradevinski*) materijal potreban za obnovu crkve. Dano u Viterbu XI. dana od svibanjskih Kalenda, prve godine pontifikata pape Urbana.

20. 27. V. 1263. – Angelo, patrijarh Grada i primas Dalmacije,¹⁶ Lovro, zadarski nadbiskup, Leonardo, *patrijarh*. akvilejski, Nikola, *bisk.* osorski, Marino Caplari (?), Bonacursus, *bisk.* krčki, Egidius *bisk.* torcellski, Tommas *bisk.* castellarski, Matej *bisk.* Chioggie, Grgur, *bisk.* rapski udjeljuju oprost od 10 četrdesetnica onima koji će materijalno pomoći koludrice sv. Damjana u Sv. Nikoli u Zadru, koje će početi graditi crkvu i mnoge druge skupe zahvate. Grado, 6 dana od lipanjских Kalenda 1263., Indicije 6.

21. 9. IX. 1263. – Papa Urban IV. oslobađa koludrice sv. Klare u Sv. Nikoli od doprinosa određene svote novaca za kupovinu knjiga Lorencu, sinu Jakova Tiepola, dužda Venecije. Oslobađa ih i od svakog doprinosa papinskim legatima kroz tri godine. Civitavecchia, trećeg dana od rujanskih Nona, 3 god. pontifikata.

22. 3. IX. 1264. – Papa Urban IV. piše duždu Rajneriju Zenu da upotrijebi svoj autoritet kod zadarskog kneza da klarisama u Sv. Nikoli ne priječi gradnju u njihovom samostanu, neka im pruži što više potrebnoga (*za gradnju*). Civitavecchia, III. dana rujanskih Nona. III. god. pontif. (br. 58).

¹⁵ Biskup Preneste, jedan od rimskih biskupa sufragana koji posvećuju papu.

¹⁶ «Primas Dalmacije» – godine 1155. papa Hadrijan IV. podvrgao je zadarsku nadbiskupiju gradeškom patrijarhatu, pa se je otad ovaj kitio naslovom «primas Dalmatiae», iako mu je taj naslov potvrdio tek papa Nikola V. 1451. (A. MATANIĆ, *De origine tituli Dalmatiae ac totius Croatiae primas*, Romae – Sublaci, 1952., str. 59).

23. 20. VI. 1264. – Papa Urban IV. dopušta koludricama u Sv. Nikoli, reda sv. Damjana, da mogu primiti do 200 carskih libara kao nadokandu za kamate, grabeži i druga zlodjela. Apud Urbemveterem (Civitavecchia), XII. dana od srpanjskih Kalenda, druge godine pontifikata.

24. 20. XI. 1265. – Papa Klement IV. (1264. – 1268.) oslobađa samostane klarisa svih doprinosa Sv. Stolici. Peruggia, XII. dana od prosinačkih Kalenda, prve godine pontifikata (br. ?). Druga kopija (br. 63) načinjena u Zadru god. 1328. Ind. XI. 19. sept. i ovjerena od šest notara (br. 41, 67).

25. 20. IX. 1272. – Papa Grgur X. (1271. – 1276.) potvrđuje koludricama sv. Klare gore spomenute privilegije. Dano u Civitavecchi, X. dana od ožujskih Kalenda, prve godine pontifikata (br. 17, 35, 67).

26. 28. IX. 1274. – Ivan, đakon Sv. Nikole u Carcere Tullianu, kardinal, opominje laičke vlasti u Zadru da ne otvaraju proces u korist nekih plemića protiv koludrica sv. Klare u Sv. Nikoli o nekim posjedima, jer to spada na crkvene sudove. Dano u Castel Mariu, 4. dana od listopadskih Kalenda 4. godine pontifikata pape Grgura X. To je kopija učinjena po nalogu nadbiskupa Lorenca *Periandra*, 12. XI. 1275. (br. 11).

27. 29. XI. 1274. Papa Grgur X. izuzima koludrice sv. Klare, koje su u Italiji, od plaćanja desetine, određene nedavno na koncilu.¹⁷ U Lionu, trećeg dana od prosinačkih Kalenda, treće godine pontifikata.

28. IV. 1290. – Papa Nikola IV. (1288. – 1292.)¹⁸ izuzima koludrice sv. Klare od desetine za poslove kraljevstva Sicilije, određene od pape. S. Maria Maggiore, na travanjske None, druge godine pontifikata.

29. 30. IV. 1290. – Papa Nikola IV. udjeljuje oprost od jedne godine i 40 dana onima koji posjete crkvu sv. Nikole, koludrica sv. Klare, u blagdane sv. Nikole i sv. Klare i u osmini. Civitavecchia, II. dana od ožujskih Kalenda, četvrte godine pontifikata.

30. 18. I. 1291. Papa Nikola IV. izuzimlje koludrice sv. Klare od svake desetine, poreza, kolekte, putarine, takse itd., bilo Crkvi, bilo vladarima. Civitavecchia, XV. dana od ožujskih Kalenda, treće godine pontifikata. To je kopija «brevea», načinjena po nalogu zadarskog nadbiskupa Ivana (*Butovana 1322. – 1332.*), 9. III. 1328. Indikcije XI.

¹⁷ Riječ je o II. Lionskom koncilu 1274. koji je bio uspostavio jedinstvo s Istočnom Crkvom.

¹⁸ Papa Nikola IV. – fra Jeronim Masci iz Ascolija bio je provincijal u Zadru (1272.–1274.), general Reda (1274.–1278.), kardinal i papa (1288.–1292.).

31. Kopija gornjeg pisma Nikole IV. učinjena po nalogu zadarskog nadbiskupa god. 1298. (br. 45).

32. 16. II. 1291. Nikola IV. izuzimlje klarise od bilo kakvih doprinosa Sv. Stolici. Civitavecchia, 20. dana od Kalenda u veljači, treće godine pontifikata.

33. 3. VII. 1296. – Papa Bonifacije VIII. (1294.–1303.) izuzimlje koludrice sv. Klare ili sv. Damjana ili «minorise» od svake desetine, poreza, kolekte, putarine itd., bilo Crkvi, bilo državnim poglavarima. Dano u Anagniu 5. dana od srpanjskih Kalenda, druge godine pontifikata. To je ponavljanje «brevea» Nikole IV. od 18. I. 1291.

34. 5. II. 1298. – Matej, biskup Porta i Sv. Rufine¹⁹ udjeljuje 100 dana oprosta onima koji pohode crkvu sv. Nikole na svetkovine Djevice Marije, sv. Klare i sv. Nikole ili u osmini blagdana. Monahinje se zovu sv. Klare. Dan prije od Nona u veljači, četvrte godine pontifikata Bonifacija VIII. (br. 87).

35. 5. IV. 1297. – Papa Bonifacije VIII. daje svim klarisama sve one povlastice koje uživaju ili će uživati mala braća i podvrgava ih njihovoj jurisdikciji. Rim, travanjskih Nona, 5. godine pontifikata.

36. 7. IV. 1297. – Isto kao gore, stavlja samostane klarisa (koji su ustanovljeni od pape Urbana IV.) pod nadzor provincijala i onih fratara koji će za njih biti delegirani. Obvezuje ih da vizitiraju koludrice i predvode im slavlja službe Božje. Upozorava da se u samostane ne natrpava mnogo koludrica jer tako neće moći živjeti. Daje, dakle, provincijalima dopuštenje da ulaze u ove samostane s jednim ili dvojicom fratara. Poziva koludrice sv. Damjana da uzmu pravilo pape Urbana IV. Odnosno neka nadziru izbor opatica te ih potvrđuju ili ne potvrđuju. Neka brane posjede samostana. Neka se svake godine obavljaju vizitacija. U Rimu, VII. dana travanjskih Ida 1297. (br. 2).

37. 19. VII. 1301. – Odlukom fra Francesca, salubrijenskog biskupa,²⁰ generalnog vikara, bolonjskog biskupa Ivana i doktora prava Guidona de Regija te bolonjskog arhidakona Marsilija de Marcheghelisa; pošto su pregledana pisma zadarskog biskupa fra Jakova (*de Fulgineo 1299.–1311. OFM*), po savjetu fra Stjepana, lektora braće propovjednika u Zadru; pošto su saslušane izjave i zakletva fra Hugolina Harpinellija (ili –*ttija*) male braće, koji je mnogo godina bio gvardijan i lektor u Zadru, i Pavla, sindika i prokuratora onih koludrica (*tj. klarisa u Zadru*), te uzete u obzir i

¹⁹ *Ep. Portuensis* (Portus) i *ep. s. Rufinae* su dva rimska sufragantska biskupa.

²⁰ *Ep. Salubriensis*, naslovni biskup po negdašnjoj biskupiji Siliwri u carigradskom patrijarhatu.

konstitucije Bonifacija VIII., potvrđuje se izuzimanje ovog samostana od plaćanja desetine. Indikcije XIV, 7. godine pontifikata Bonifacija VIII.

38. 16. VII. 1302. – Fra Nikola, biskup Ostije i Velletrijski, apostolski legat, podjeljuje oprost od 100 dana onima koji posjete crkvu sv. Nikole (*u Zadru*) na blagdane sv. Nikole, sv. Franje, sv. Antuna i sv. Klare. Vienne, XX. dana od Kalenda mjeseca kolovoza, osme godine pontifikata Bonifacija VIII.

39. 18. VIII. 1307. – Napoleon, kardinal đakon sv. Hadrijana, apostolski legat, piše krčkom biskupu ili njegovom vikaru, da se zauzme kako bi se klarisama sv. Nikole u Zadru povratili tereni i odnosni dokumenti, kojih su silom lišene od strane kneza i zadarske općine. Dano u Cortoni, XVI. dana od rujanskih Kalenda, 3. godine pontifikata pape Klementa V. (1305.–1314.).

40. 24. VIII. 118. – Papa Ivan XXII. (1316.–1334.) potvrđuje bulu Bonifacija VIII. koji izuzima klarise od plaćanja desetine i dr. Sv. Stolic. Avignon, na dan sv. Bartolomeja, druge godine pontifikata.

41. Godine 1328. Bertrand Rotondi, apostolski kolektor, na traženje plemića i zadarskog kneza Andrije Bazilija zaustavlja proces protiv koludrica sv. Nikole u vezi desetine.

42. 13. V. 1332. – Arnaldo, kardinal đakon Sv. Marije u Porticu dopušta koludricama (*sv. Klare u Zadru*) da mogu u svojoj crkvi pokopati do 12 plemkinja u redovničkoj odjeći. U Avignonu 15. svibnja, 16. godine potifikata Ivana XXII.

43. 22. VI. 1337. – Papa Benedikt XII. (1324.–1342.) piše zadarskom nadbiskupu naređujući mu da skine ekskomunikaciju sa samostana sv. Nikole zato što nisu platile desetinu nametnutu od Ivana XXII. Kolektor desetine bio je Bertrand Rotondi. Breve je izdano u Avignonu 10. dana od srpanjskih Kalenda, treće godine pontifikata (br. 15). Ovdje se nazivaju monahinjama sv. Klare.

44. 3. VIII. 1337. – Nikola *de Matapharis*, nadbiskup zadarski (1352.–1367.), suglasno papinskom pismu, ide u samostan sv. Nikole te okupivši sve koludrice na kapitul, njih 38, oslobađa ih ekskomunikacije. Indikcije V. (br. 22).

45. 4. VII. 1356. – Papa Inocent VI. (1352.–1362.) zabranjuje svojim legatima, nuncijima i dr. da vizitiraju samostane sv. Klare i male braće. Villanova Avignon, 4. dana srpanjskih Nona, 4. godine pontifikata.

46. 4. VIII. 1368. – Fra Dominik *de Sardis Epirota* (1368.–1376.), zadarski nadbiskup, udjeljuje 40 dana oprosta onima koji ispovjedeni udijele milostinju za ubožnicu samostana sv. Nikole u Zadru, u kojoj stanuju siromasi. Zadar, ind. VI. (br. 60).

47. 15. II. 1375. – Grgur Cedolini daruje za oltare sv. Jeronima i sv. Elizabete u crkvi sv. Nikole prihode od nekih solana.

48. 13. II. 1375. – Kralj Ludovik, Karlo Drački, vojvoda Dalmacije i Hrvatske, Dominik Rafael de Sardis iz Piacenze, nadbiskup *zadarski*, knez i vlast u Zadru daruje (?) šest solana, koje se nalaze na otoku Pašmanu, za oltare sv. Jeronima i sv. Elizabete u Sv. Nikoli. U Zadru indikcije XIV. Bilježnik: Bartolomej, sin Paganina iz Bologne.

49. 16. XII. 1402. – Kralj Ladislav, nadbiskup *zadarski* Luka iz Ferma, (1400.–1419.), Damjan de Begna, Juraj de Zandulinis i Toma de Petrosa, sudac Velikog sudbenog vijeća... (?). Opatica Franica Civaelli. Confinium S. Dominicæ iuxta Iaderam – Zemlja bolnice sv. Ivana Baptiste kod Sv. Dimitrija. Zadar, XI. indikcije. Bilježnik: Vamnisi di Bertrando iz Ferma.

50. 2. XI. 1403. – Kralj Ladislav daje u leno (*nekim*) obiteljima zemlju sela Pongane (?) i dio sela Bechiga (?), oduzete krbavskim knezovima. Zadar, XI. indikcije. (Prijepis).

51. 5. VII. 1427. – Ivan *nasl.* nadbiskup Tebe udjeljuje klarisama sv. Nikole sve oproste dane od pape Martina V. onima koji dadu milostinju za oslobađanje kršćana zarobljenih od Turaka Saracena. Opatica je Margerita de Nassi, u samostanu ima 10 koludrica i 4 konverse (br. 5).²¹

52. 25. IV. 1475. – Nikola de Tron, dužd Venecije, naređuje zadarskim rektorima da ne uznemiruju niti dopuste uznemirivati koludrice sv. Klare samostana sv. Nikole zbog duga desetine (br. 23).

53. 1472. – Dukala kojom se samostan sv. Nikole oslobađa plaćanje desetine jer su te koludrice siromašne, a njihova su dobra opustošena od Turaka.

54. 1479. – Dukala istog sadržaja kao gore.

55. 1519. – Potvrda primitka novca za gradnju zvonika crkve sv. Nikole.

²¹ «Konverse» su redovnice, pomoćnice klauzurnih koludrica, koje smiju izlaziti iz klauzure za obavljanje vanjskih poslova.

56. 31. VII. 1539. – Toma Mocenigo, general kapetan Mora (da Mar), vidjevši siromaštvo 63 koludrice sv. Nikole, koje su ostale bez samostana i prihoda zbog rata, daje im 12 stara žita.

57. 31. III. 1540. – Jakov Neptunino, Dujam Cedolini i Toma Madina, procjenjivači izabrani od zadarskih rektora, procjenjuju fond uništenog samostana sv. Nikole na 1590 dukata, a crkvu sv. Nikole sa zvonikom i dvije kuće u dvorištu, jedna za i druga za kapelana, na 5669 dukata. Crkva ima 18 običnih stupova, 4 od modeliranog (mondolate?) mramora, 12 prozora, troja vrata (dvoja od mramora, a jedna od bijelog kamena). Pošto je (1539. zbog rata) oštećen samostan sv. Nikole, od komisara M. Grisogona i Ivana Begne koludricama je 10. svibnja 1541. ustupljena kuća s vrtom kod Sv. Ivana *in Pusterla*, što ju je mons. Guidovich Grisogono ostavio trećoredicama sv. Franje (*pizzochere*), da bi tu izgradile samostan. Ovo ustupanje je potvrđeno od Senata.

58. 19. III. 1541. – Dukala zadarskim rektorima kojom se nalaže da godišnje odvajaju po 200 dukata u trajanju od 4 godine, koje će se slati iz porezne uprave Cresa za kupnju zemlje i izgradnju samostana koludrica sv. Nikole, i to na mjestu kuće njima doznačene na Giudec(h)i (*u Veneciji*). NB. Iz spisa proizlazi da su se ti novci odvajali.

59. 1542. – Za kupe, cigle, tavele i vapno što ih je upotrijebila od samostana sv. Nikole, vlada je platila 2090 lira.

60. 10. V. 1542. – U kancelariji zadarske općine zaključeno je: Testamentom od 14. siječnja 1506. Margarita Duicovich de Grisogono ostavila je svoju kuću s vrtom za stanovanje plemenitim redovnicama (*pizzochere*) sv. Franje pod pokroviteljstvom plemića i sva svoja dobra za njihovo uzdržavanje. Ako njezina kuća ne bi bila popunjena plemkinjama, one mogu sa svojim prokuratorima i fratrima sv. Franje izabrati između pučanskih redovnica. Ako pak redovnice plemkinje ne bi htjele tu stanovati, neka prokurator i fratri izaberu redovnice pučanke. Ali ova je kuća bila gotovo potpuno razrušena od mletačke vojske koja je tu stanovala za vrijeme posljednjeg rata te ostala prazna. A budući da su koludrice sv. Nikole ostale bez samostana, iste zamole izvršitelje oporuke Duicovich da im ovu kuću s vrtom ustupe, kako bi tu izgradile samostan. Izvršitelji su na to pristali pod uvjetom da koludrice dobiju pristanak Rima i da se gradnja obavi u roku od dvije godine. To je i odobreno od vlade dukulom od 15. travnja 1543.

61. 1550. – Opatice sv. Marije i sv. Nikole su povjerenice i upraviteljice hospitala sv. Bernardina u Zadru. – Naredba Stefana Tiepola, generala kapitana od Mora kojom naređuje zadarskim rektorima da udovolje koludricama sv. Nikole i dadu novac koji još treba dati iz porezne uprave Cresa.

62. 15. XI. 1551. – Naredba Stefana Tiepola, generala kapitana od Mora kojom naređuje zadarskim rektorima da udovolje koludricama sv. Nikole i dadu novac koji još treba dati iz porezne uprave Cresa.

63. III. 1552. – Fra Antonio Angrophilo da Este, teolog iz Reda male braće, magister, provincijal Provincije sv. Antuna itd., dopušta da dvije koludrice i jedna konversa iz Sv. Nikole u Zadru, koje su došle u Veneciju 1539., kad je bio uništen njihov samostan, budući da su u osamdesetim godinama, ostanu u hospitalu sv. Antuna, gdje su do tada stanovale s ostalim štičenicama, jer nisu mogle poduzeti dugi put morem do Zadra.

64. 2. XII. 1556. – Ugovor za gradnju stropa spavaonice.

65. 1562. – U samostanu sv. Nikole gradi se cisterna.

66. 3. VI. 1568. – Papa Pijo V. redovnicima oduzima upravljanje samostanima koludrica i daje ga biskupima ordinarijima.

67. 1568. – Nadbiskup Teodor Balbi (1556.–1569.) naređuje koludricama sv. Nikole da pozlate ključić od tabernakula, na njega pričvrste svilenu vrpcu, da pokretni oltar do oltara sv. Nikole oblože impregniranim platnom. Neka se ne obavlja misno slavlje na oltarima koji nemaju baldakina i drugih potrepština. Neka se naprave drvene rešetke na kolonata zvonika.

68. 13. III. 1572. – Giacomo Foscarini, generalni prokurator, potvrđuje da koludrice sv. Nikole više nisu mogle stanovati u svom samostanu jer se nanaseni materijal dizao sve do prozora. Zbog toga ih je smjestio u Sv. Mariju, a samostan pretvorio u magazin. Ali nisu mogle stanovati niti u Sv. Mariji jer je skučen prostor i jer su one redovnice različitoga reda. Zato ih preporučuje milosti dužda.

69. 1572. – Koludrice sv. Nikole zbog rata stanuju u jednoj kući obitelji Fanfogna, blizu sv. Mihovila. Zadarski rektori pišu vladaru da se zbog novih utvrda grada spavaonica samostana sv. Nikole nalazi gotovo na razini zemljanog nanosa i da ih je zbog toga *mons*. Loredan, biskup Nina i administrator zadarske nadbiskupije premjestio u samostan sv. Marije. Stoga mole novo mjesto za svoj samostan, nadasve stoga što će stari služiti za magazin. Za utvrđivanje Zadra srušen je velik dio samostana sv. Nikole.

70. 1573. – Opatici Kati de Nassi, koja je bila udaljila iz samostana koludricu Serafinu Zuchiaro, nadbiskup naređuje da je primi natrag i dade joj prikladnu sobu, da je se poslužuje u njezinoj bolesti i prema njoj postupa kao i prema drugima koludricama. Budući da se *opatica* tome oprla, bila je ekskomunicirana.

71. Godine 1590. – Nadbiskup *Markantun Venier (Venerius, 1589.–1592.)* naređuje koludricama sv. Klare u Zadru: Neka se na križ stavi čist korporal. Neka se sv. ulje čuva u srebrnoj posudici, a ormarić u kojem se čuva, neka se stavi na stranu poslanice. Neka se na kor stavi zavjesa od platna. Ključevi vrata (*samostana*) neka uvijek budu kod opatice. Vrata samostana neka uvijek budu zaključana. Kada ulazi liječnik, zazvoni se zvoncem i neka se sve koludrice zatvore u svojim ćelijama, pa i bolničarke. Neka se zazida prozor koji je okrenut prema velikom oltaru, kao i otvor u blizini; neka se ukloni susjedna *ruota* i zatvori otvor. Neka prozorčić za pričest ima ključ izvana koji se drži kod kapelana. Neka se naprave željezne rešetke na prozorima koji gledaju prema vani, ukoliko ih još nema. Neka se zazidaju streljački otvori i sve rupe na zidovima. Neka se... (?) na zvoniku s ključem. Neka se zazidaju vrata samostana uz kuću prema buri. Neka se ta kuća sruši. Neka se zazidaju vrata koja iz jedne sobe vode u blagovaonicu, kao i ona vrata koja iz blagovaonice vode u zahod. Neka sve sestre spavaju u spavaonici i neka se ključem zaključavaju vrata koja s onim od blagovaonice idu prema sobi opatice. Neka se očiste ruševine oko samostana i crkve. (Nezavršeno).

72. 10. VI. 1636. – Dukala kojom se samostani sv. Marije, sv. Dimitrija i sv. Nikole izuzimaju od desetine. Ovaj je privilegij poslije došao u zastaru.

73. 9. XII. 1644. – Papa Inocent X. (1644.–1655.) udjeljuje svima onima koji se ispovjedeni i pričješćeni uspnu na koljenima (4 puta na godinu) Svetom skalom, koja se nalazi u samostanu sv. Nikole, sve one oproste koji se dobivaju u Scala Santa u Rimu (br. 34).

74. 7. XI. 1696. – Izjava Aleksija de Rossija, vrhovnog nadzornika javnih poslova kojom se potvrđuje da je Velika kapela, gdje se nalazi Presveti sakrament, raspuknuta u kupoli na više mjesta i prijeti da se sruši i ošteti ciborij i tabernakul. I sami zidovi crkve imaju potrebu da se vežu lancima. I samostan je na mnogo mjesta raskliman.

75. 7. X. 1717. – Papa Klement XI (1700.–1721.) udjeljuje potpuni oprost svim koludricama sv. Nikole koje ispovjeđene i pričješćene posjete kapelu u klausturu na dan Bezgrješne Djevice (8. XII.) i u druge tri svetkovine kroz godinu. Povlastica vrijedi sedam godina. Nadbiskup je odredio svetkovine 2. veljače (*Svijećnica*), 25. ožujka (*Navještenje*), i 2. srpnja (?).

76. 22. X. 1717. – Budući da se u crkvi sv. Nikole ne nalazi ni jedan privilegirani oltar, papa Klement XI. izjavljuje da će takav biti za idućih sedam godina (*oltar Marijina*) Uznesenja, to jest bit će oslobođena od svih čistilišnih muka ona duša koludrice, rodbine ili dobročinitelja samostana za koju se bude slavila Misa na tom oltaru na Dušni dan i u osmini, te u jedan bilo koji dan u tjednu. Nadbiskup je odredio da to bude subota.

NEKI KRONOLOŠKI ZAPISI

- 1218. - Opatica Marija de Sloradis
- 1221. - Opatica Vita de Botono
- 1249. - Opatica Dabrica
- 1555. - Utemeljena bratovština Presv. tijela Kristova
- 1562. - Confin di s. Maria Capeliza
- 1573. - Kate... opatica
- 1561. - Maria Grisogono, opatica
- 1587. - Antonio Cvitcovich, bombardier
- 1607. - Helena Begna, opatica
- 1613. - Castello vecchio
- 1633. - Opatica Rosa Cornelio
- 1694. - Katarina Gliubavaz, opatica
- 1748. - Rosa Spignoreli, opatica
- 1745. - 1747. Obnovljena crkva i samostan
- 1748. - Srušila se kupola zvonika i jako uništila krov crkve i samostana
- 1760. - Demolirana crkva sv. Nikole
- 1762. - Temeljita obnova crkve sv. Nikole

STATISTIČKI PODATCI

- 1337. - 38 koludrica
- 1427. - 10 koludrica i 4 konverse
- 1437. - 8 koludrica
- 1539. - 63 koludrice i konverse
- 1566. - 14 koludrica
- 1579 - 18 koludrica
- 1592. - 7 koludrica
- 1607. - 13 koludrica
- 1628. - 12 koludrica
- 1633. - 12 koludrica
- 1649. - 7 koludrica
- 1694. - 8 koludrica
- 1748. - 4 koludrice

DODATAK

Izvjestaj apostolske vizitacije biskupa Augustina Valiera iz god. 1579.

Utorak, 5. svibnja 1579. gosp. biskup Augustin Valier posjetio je u pratnji gore spomenutih osoba samostan koludrica sv. Nikole u Zadru, Reda sv. Klare.

Redovnica svih zajedno ima 18, a između njih je 8 svečano zavjetovanih (*velatae*). Žive pod upravom svoje opatice koja se postavlja doživotno. Uz prevođenje gospodina nadbiskupskog vikara one su rekle da:

- obavljaju dužne kanonske časove u koru, danje i noćne. Opslužuju šutnju, a gospodin vizitator im je rekao da je šutnja čuvarica pobožnosti

- imaju sveta čitanja kod stola, naime, govore svetaca i redovničke konstitucije propisane od gospodina nadbiskupa

- njihovi su prihodi oko 150 dukata na godinu. Žive u zajednici i štogod prime za rad, predaju opatici, koja se odatle brine za njihovu odjeću

- imaju svoje gostinjske sobe (*parlatoria*), u koje ulaze samo uz pratnju drugih sestara i uz dopuštenje opatice, prema propisima konstitucija danim im od gospodina nadbiskupa.

Gospodin vizitator održao im je prikladnu riječ učeći ih da su one zaručnice Kristove i kako se stoga dolično trebaju vladati, kao i o njihovim trima zavjetima.

S obzirom da su se pojavile otkrivena lica, opomenuo ih je da se unaprijed pojavljuju zastrta lica, što su one obećale. Za vrijeme nedavnog rata, kad je njihov samostan, koji se nalazi uz gradske zidine, po zapovjedi presvijetlog gospodina (*dužda*) bio zatražen za pohranu ratnog materijala, koludrice su ga bile napustile te se smjestile u prikladnu kuću u gradu, te se, pošto je rat okončan, vratiše u samostan. Našle su ga višestruko srušenim i opustošenim. Na mjestu gdje im je bio vrt, izgrađena je nova utvrda. Zbog toga su pricinjene mnoge štete, te poniznom molbom traže od presvijetlog gospodina da im se (samostan) obnovi i oslobodi davanja desetine.

Samostan ima prikladnu klauzuru, osim što ima vrata kojima se iz samostana ide u crkvu.

Mnogo poštovani gospodin vizitator, uzevši u obzir prihode samostana i prikladne radinosti sestara, odredio je da ih u kući bude do petnaest.

Redovnice su veoma cijenjene i uzornog života.

OPIS SAMOSTANSKE CRKVE

Pregledan je Presveti sakrament u srebrenoj piksidi i zatvoren u tabernakul uz palu velikog oltara. Ispred njega stalno gori svijeća koja se na vrijeme obnavlja. U ovoj crkvi ima šest oltara i svi su posvećeni. Veliki ima palu, dva srebrna svijećnjaka i dva pozlaćena, stolnjake i pokrivač crvene svile protkane zlatom.

Oltar sv. Klare je urešen palom, stolnjacima, željeznim svijećnjacima i svilenim pokrivačem voštane boje sa zlatnim vezom.

Oltar sv. Nikole je ukrašen palom, stolnjacima, trima srebrenim križevima, dvama željeznim svijećnjacima i pokrivačem satkanim zlatnim ukrasima.

Oltar sv. Ivana ima palu, stolnjake, dva željezna svijećnjaka i svileni purpurni pokrivač protkan zlatnim ukrasima.

Oltar Navještenja ima palu, stolnjake i svileni pokrivač voštane boje protkan zlatnim figurama.

Oltar sv. Križa je s palom, stolnjacima i pokrivačem od kremastog baršuna. Svi oltari iznad stolnjaka od platna imaju još jedan stolnjak protkan svilom i zlatom.

INVENTAR DOBARA I RELIKVIJA CRKVE SV. NIKOLE

Glava sv. Nikole u zlatnoj kutiji

Četiri srebrne ruke s relikvijama sv. Agate, sv. Bonifacija, sv. Klare i sv. Nevine dječice

Tri srebrna pozlaćena križa

Deset srebrnih pozlaćenih kaleža sa svojim patenama

Dva srebrna tabernakula sa svojim kristalima

Dvije srebrne i pozlaćene kadionice sa samo jednom lađicom

Srebrno pozlaćeno podnožje sa lunulom za izlaganje Presvetog sakramenta

Tri vrećice, dvije od ljubičastog baršuna i jedna od crvenog baršuna sa srebrnim ukrasima

Dva srebrna i pozlaćena pektorala za pluvijale

Kapa (*capella*) od crvenog baršuna s križem od bisera

Planeta (*misnica*) od crvenog baršuna s križem od bisera

Dvije planete od bijelog damaska sa zlatnim križem

Planeta od zlatnog platna sa pozlaćenim križem

Planeta od crvenog damaska sa zlatnim križem

Kapa od crvenog samita sa zlatnim križem

Kapa od bijelog damaska sa zlatnim križem

Četiri albe s frigijskim radom od bisera

Šest mapa za oltare od svile i protkane zlatom

Tri krune iznad glave sv. Nikole

Deset alba sa štolama, manipulima i pascima

Osam tapeta

Dva pluvijala od crvenog baršuna sa frigijskom izradom od zlata

Dvije planete od crnog damaska

ODREDBE VIZITATORA

Neka kod otvaranja tabernakula bude križ ili lik uskrslog Krista i neka se podmetne korporal. Neka na prozorima budu providne zavjese. Neka se obnove vrata i učvrste kračunima. Neka se popravi pločnik.

Stanko Josip ŠKUNCA: INVENTARIO DEGLI ATTI DEL CONVENTO DELLE CLARISSE
DI S. NICCOLÒ DI ZARA

Riassunto

Nell' Archivio di Stato a Zara (*S. Niccolò fino al 1409 Archivio storico presso l' i. r. Luogotenenza Dalmata*) si trova la lista delle pergamene e delle carte antiche del convento delle monache clarisse di S. Niccolò, portate là probabilmente dopo la soppressione del convento. La lista è scritta in italiano nel secolo 19. Alcuni anni fa fu copiata dal P. dr. Atanazije Matanić con il proposito di publicarla, ma fu impedito da morte improvvisa (†2004). L' autore l'ha trovata nella sua eredità letteraria ed ha pensato utile tradurrla in croato e publicarla perchè porge non solo dati utili per la storia del convento, ma anche della città di Zara. Il testo è stato numerato corretto nell'ordine cronologico ed è arricchito con alcune annotazioni. Al testo precede una sintesi della storia del convento ed in appendice è aggiunta la relazione della visitazione apostolica del convento fatta dal famoso visitatore della Dalmazia e dell' Istria, il vescovo di Verona Agostino Valier, dell'anno 1576. Nella relazione c'è anche l'inventario degli oggetti sacri della chiesa di S. Niccolò.

Stanko Josip ŠKUNCA: THE INVENTORY OF THE RECORDS OF THE CONVENT OF
ST. NICHOLAS OF THE ORDER OF ST. CLARE IN ZADAR

Summary

In the State Archive in Zadar one can find a listing of old parchments and records of the convent of St. Nicholas of the Order of St. Clare in Zadar which were stored there probably after the rescinding of the convent. The listing written in Italian was composed at some time during the 19th century and follows a generally chronological sequence. Recently it was copied by Atanazije Matanić surely for the purpose of publication but his sudden death (2004) thwarted this intention. The author of the article found it in Matanić's estate and decided to translate it into Croatian and publish it because it offers precious data not only about the convent but also about the history of the city of Zadar. He numerated the text, added notes and corrected the chronological sequence while his tiny supplements have been written in italics in order to make it easier to read. Before the inventory of the records the author gives a short historical overview of this institution. The inventory is followed by a number of chronological notes and available statistical data. In the appendix he publishes the Croatian translation of the Report written in Latin during the apostolic visit paid to the convent by bishop Augustin Valier in 1579 in which amongst other things one finds a listing of the valuable objects of the church of St. Nicholas.

Key words: Zadar, convent of St. Nicholas, Order of St. Clare.